

Від боротьби з наслідками — до **системного рішення**

Комплексна програма управління чисельністю домашніх і безпритульних тварин у Луцьку та Волинській області

Позиція та практичні пропозиції — до профільної комісії Луцької міської ради, органів місцевого самоврядування, обласної влади та громади. Матеріал підготовлено як конструктивна відповідь на запит про пропозиції.

4 роки

щоденної роботи з
безпритульними
тваринами

75 / 80

собак і котів під
постійною опікою

4 000+

стерилізацій проведено
за роки роботи

98

тварин прилаштовано в
родини за 2025 рік

Ми знаємо проблему зсередини

Проблема безпритульних тварин у Луцьку та області накопичувалася роками, і сьогодні вона в центрі суспільної уваги: люди говорять і про напади собак, і про потребу гуманного, відповідального ставлення. Ми переконані, що розв'язати її можна лише системно — усуваючи причини, а не борючись щоразу з наслідками.

Понад чотири роки громадська організація «Мокрий Носик» щодня працює із безпритульними тваринами: рятує, лікує, стерилізує та прилаштовує. Наразі під нашою постійною опікою перебуває близько 75 собак і 80 котів, а загалом за роки роботи проведено понад 4 000 стерилізацій. Ми пишемо не з теорії, а з практики — і бачимо як причини проблеми, так і те, що реально працює.

Ми переконані: проблему безпритульних тварин **неможливо вирішити лише виловом окремих собак чи ліквідацією наслідків**. Такий підхід не усуває причину появи нових тварин на вулиці. Основний тягар роботи роками несуть волонтери, громадські організації, окремі ветеринари та комунальні підприємства — і ми вдячні всім, хто рятує тварин, зокрема КП «Ласка». Але навіть за значних зусиль проблема не зменшується тими темпами, яких потребує громада.

КОРІНЬ ПРОБЛЕМИ

Система працює з наслідками, а не з причиною

До нас регулярно звертаються люди, які **хочуть** стерилізувати власних тварин, але не мають на це коштів або транспорту, щоб довести тварину до клініки. Водночас волонтери місяцями стоять у черзі на стерилізацію. А черга у кілька тижнів чи місяців означає, що за цей час тварина встигає народити новий приплід.

**67
000**

потомство однієї
нестерилізованої
собаки та її
нащадків за 6
років

**370
000**

потомство
однієї кішки
та її
нащадків за
7 років

Розмноження йде **у геометричній прогресії**: два приплоди на рік, а потомство саме починає розмножуватися вже у 6 місяців. Кожна вчасно стерилізована тварина — це десятки й сотні ненароджених безпритульних у майбутньому.

Саме тому Луцьку та Волинській області потрібно перейти від точкових заходів до **комплексної багаторічної програми**. Нижче — дев'ять напрямів однієї цілісної системи.

01

ДОСТУПНІСТЬ

Масова доступна стерилізація

Масова стерилізація визнана у світі найефективнішим і гуманним способом зменшення чисельності безпритульних тварин. Ключове слово — **доступність**: власники й волонтери мають могли записати тварину на операцію у максимально короткі строки, а не чекати місяцями.

Досягти цього можна без будівництва нових комунальних закладів — достатньо **залучити приватні ветеринарні клініки** через договори з органами місцевого самоврядування. Це швидко масштабує кількість операцій за наявними потужностями міста й області.

Мобільні ветеринарні бригади

Найбільша прогалина Волині — віддалені населені пункти. Люди похилого віку та малозабезпечені родини часто не мають ані автомобіля, ані можливості довести тварину до клініки. Для них ветеринарна допомога фактично недоступна.

Рішення — **спеціально обладнаний автомобіль (мобільна ветбригада)**, який працює за графіком у громадах області. Лікар приїжджає, проводить стерилізацію на місці, а власник чи волонтер одразу забирає тварину додому для відновлення. Це наближає послугу до людей, зменшує їхні витрати часу й коштів і охоплює навіть найвіддаленіші села.

Постійна інформаційно-просвітницька кампанія

За чотири роки роботи ми переконалися: значна частина власників не стерилізує тварин **не через жорстокість, а через брак інформації та усталені міфи**. І що важливо — так роблять навіть люди, які цілком мають фінансову можливість. Доступності стерилізації недостатньо: поруч має йти постійне, послідовне пояснення, навіщо це потрібно.

Головна теза кампанії

Стерилізувати — це не «проти природи» і не жорстоко. Жорстоко — це прирікати тисячі ненароджених тварин на життя й загибель на вулиці. Стерилізація одного улюбленця запобігає народженню десятків безпритульних.

Кампанія має спростувати конкретні міфи, з якими ми стикаємося щодня:

МІФ

«Нехай хоча б раз народить — це корисно для здоров'я»

ЯК НАСПРАВДІ

Навпаки. Вчасна стерилізація суттєво знижує ризик пухлин молочних залоз, запалення матки (піометри) та інших хвороб. Жодної «користі від пологів» ветеринарія не підтверджує.

МІФ

«Цуценят і кошенят швидко роздамо»

ЯК НАСПРАВДІ

Охочих узяти тварину значно менше, ніж народжується. Тих, кого не вдалося прилаштувати, викидають — і вони теж починають розмножуватися.

МІФ

«Після операції тварина розтовстіє чи зіпсується»

ЯК НАСПРАВДІ

Вага й поведінка залежать від догляду та харчування, а не від стерилізації. Здебільшого тварини стають спокійнішими й живуть довше.

МІФ

«Мій кіт (собака) не виходить надвір»

ЯК НАСПРАВДІ

Досить однієї випадкової втечі чи відчинених дверей, щоб з'явився неконтрольований приплід.

Кампанія має бути постійною частиною роботи місцевої влади, а не разовою акцією, і працювати всіма доступними каналами:

• місцеві ЗМІ та телебачення

• соцмережі громад і міськради

• школи — виховання відповідальності змалку

• ветклініки — інформація у точці контакту

• старости й сільські ради

• амбулаторії, ЦНАП, дошки оголошень

Важливо: інформаційна кампанія без доступної стерилізації лише дратує людей, а доступність без пояснень не змінює звички. Працює лише зв'язка «зрозуміло навіщо» + «є де й за що це зробити».

Реєстрація та ідентифікація тварин

Контролювати проблему без обліку неможливо. Поступове впровадження реєстрації та електронної ідентифікації (чіпування) собак і котів дозволить:

- ◆ швидше повертати загублених тварин власникам;
- ◆ встановлювати власника покинутої тварини та притягати до відповідальності;
- ◆ контролювати вакцинацію й вести достовірну статистику;
- ◆ точніше планувати програми стерилізації там, де вони найпотрібніші.

Посилення відповідальності власників

Більшість безпритульних тварин народилися не на вулиці — вони стали безпритульними через людську безвідповідальність. Тому варто посилювати відповідальність за покидання тварин, неконтрольний самовигул, систематичне неконтрольоване розведення та неналежне утримання.

Окремо потребує обговорення питання **стимулювання стерилізації власницьких тварин** — через місцеві програми компенсації вартості операції чи інші економічні механізми, що заохочують відповідальне утримання. Такі рішення мають ухвалюватися виключно в межах чинного законодавства та після широкого громадського обговорення.

Розвиток програм адопції

Кожна стерилізована тварина, яка знаходить родину, звільняє місце для порятунку наступної. Лише за 2025 рік ми прилаштували в родини **98 тварин** — і це результат, який можна масштабувати за належної підтримки. Потрібно підтримувати громадські організації й волонтерів у пошуку власників, створити єдиний інформаційний ресурс щодо адопції, проводити тематичні заходи та популяризувати відповідальне всиновлення тварин із прихистків.

Гідні умови та зменшення агресії

Безпритульні тварини не беруться нізвідки — вони **з'являються на вулиці через рішення людей**. Тому діяти треба одночасно у двох напрямках: **впливати на людей** — інформаційно й через відповідальність (напрями 03 і 05), а тим тваринам, які вже опинилися на вулиці, — **полегшити життя**, поки їх не стерилізують і не прилаштують.

Практичний крок — облаштувати в погоджених місцях **точки годівлі та постійного доступу до води**. Це не лише гуманно — це **питання безпеки людей**. Агресія собаки майже завжди виникає від голоду або страху, а не від «природної злості»: голодна тварина захищає територію й ресурс, нагодована й спокійна — ні.

Наш досвід за 4 роки

Нас не вкусила жодна собака. У поодиноких випадках, коли тварина намагалася захищатися, причиною був страх перед людиною, а не агресивність. Це прямо підтверджує: відповідь на «небезпечних собак» — не лише вилов, а й усунення голоду та страху. Годівля й вода працюють на безпеку громади.

Гуманне поводження із загиблими тваринами

Сьогодні у Луцьку немає доступного механізму цивілізованої кремації домашніх і безпритульних тварин. Через це люди змушені самі шукати спосіб поховання, що призводить до стихійних кладовищ і поховань у лісах. Ми не раз стикалися і з мертвими тваринами на узбіччях доріг, прибрати які фактично нема куди звернутися.

Місто й область мають створити **офіційний механізм кремації або утилізації тварин** — перший у регіоні гідний сервіс прощання. Лише після появи законної та доступної альтернативи можна говорити про ефективний контроль за дотриманням правил.

Співпраця влади та громадського сектору

Жодна громадська організація, жодне комунальне підприємство і жоден волонтер не вирішать цю проблему поодиночі. Так само й жоден орган місцевого самоврядування не досягне результату без співпраці з громадськими організаціями, ветеринарами, благодійниками та активними мешканцями. Лише постійний діалог між усіма сторонами дозволить побудувати систему, що працюватиме десятиліттями.

Бюджетні пріоритети та інвестиції у довгострокові рішення

Проблема безпритульних тварин — це не лише про гуманність. Це про **громадську безпеку, санітарний стан, охорону здоров'я та ефективне використання бюджетних коштів**. Лише за програмою благоустрою у 2026 році місто спрямує понад 120 мільйонів гривень. Ці проекти важливі — але вони не повинні повністю витіснити напрями, що прямо впливають на безпеку мешканців.

36 млн €

озеленення ·
бюджет-2026

→ передбачено у програмі благоустрою на озеленення Луцька у 2026 році. Частини цієї суми вистачило б на **кілька мобільних ветеринарних автомобілів** для виїздів у громади області.

10,2 млн €

капремонт скверів · 2026

→ закладено на капітальний ремонт скверів у тому ж бюджеті. Частина таких коштів могла б створити **перший комунальний крематорій** для тварин і розширити програми стерилізації, вакцинації та чіпування.

Ми **не пропонуємо відмовлятися від благоустрою**. Ми пропонуємо збалансувати пріоритети так, щоб поряд із озелененням, скверами та іншим благоустроєм фінансувалися й довгострокові системні рішення. Кожна стерилізована тварина — десятки ненароджених безпритульних. Кожен мобільний автомобіль — допомога сотням власників у селах. Кожен крематорій — цивілізоване вирішення питання та запобігання стихійним похованням. Ефект від таких інвестицій відчувається роками.

Це проблема організації роботи, а не самих тварин

Поки зусилля спрямовані лише на реагування після появи проблеми, кількість безпритульних собак і котів суттєво не зменшиться. Натомість комплексна програма — доступна стерилізація, мобільні бригади, постійна просвіта, облік тварин, відповідальність власників, адопція, гуманне поводження із загиблими та реальне партнерство влади з громадою — здатна кардинально змінити ситуацію.

Запрошуємо до спільної роботи

Закликаємо Луцьку міську раду, Волинську обласну раду та ОВА, територіальні громади, народних депутатів від Волині, ветеринарну спільноту й громадські організації спільно розробити та реалізувати довгострокову програму управління чисельністю тварин. Ми переконані: тут немає протилежних таборів — є спільна мета зробити місто водночас безпечнішим для людей і людянішим до тварин. З боку «Мокрого Носика» — уся наша експертиза, дані й досвід до ваших послуг.

ГО «Мокрий Носик» · Ківерці, Волинська область · mokryinosyk.com